

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.dom@regeringskansliet.se

Dnr: Ju2021/02458

Remissyttrande för betänkandet Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål (SOU 2021:46)

Rättshjälpsmyndigheten handlägger årligen omkring 20 000 ärenden till ett, sammantaget, inte obetydligt belopp. Förslaget att ge myndigheten tillgång till elektroniskt överförda uppgifter från beskattningsdatabasen genom en fråga-svarstjänst kan, tillsammans med det ärendehanteringssystem som Domstolsverket nu utvecklar för Rättshjälpsmyndigheten, lägga grunden för en framtida verksamhet med en mer effektiv bedömning och kontroll så att rätt beslut fattas i denna typ av frågor. Rättshjälpsmyndigheten välkomnar därför förslaget men har följande synpunkter att framföra.

Nedsatt rådgivningsavgift

De brottmål som kan bli föremål för snabbare lagföring kan ofta vara sådana att en offentlig försvarare inte förordnas. Mot en avgift kan den tilltalade då erhålla rådgivning enligt 4 § första stycket rättshjälpslagen (1996:1619). Enligt bestämmelsens andra stycke kan den som lämnar rådgivningen sätta ned avgiften till hälften om den rättssökandes ekonomiska förhållanden ger anledning till det. Rättshjälpsmyndigheten kontrollerar att det funnits förutsättningar att sätta ned avgiften och verkställer därefter en utbetalning av allmänna medel till den som lämnat rådgivningen.

Enligt den föreslagna bestämmelsens andra stycke kan Rättshjälpsmyndigheten få tillgång till uppgifter för beräkning och kontroll av återbetalningsskyldighet, avgift eller ersättning i frågor om rättshjälp. Rådgivning enligt 4 § första stycket rättshjälpslagen är inte det som vanligen avses med begreppet ”rättshjälp”. Det är därför oklart om sådan rådgivning omfattas av uttrycket ”avgift eller ersättning i frågor om rättshjälp”. Det är väsentligt att Rättshjälpsmyndigheten på ett effektivt sätt kan utföra en kontroll så att allmänna medel betalas ut endast i de fall det funnits förutsättningar att sätta ned den rättssökandes avgift. Det bör därför förtydligas att bestämmelsen även omfattar Rättshjälpsmyndighetens kontroll när den som lämnat rådgivning enligt 4 § rättshjälpslagen sätter ned den rättssökandes avgift.

Uppgifter om inkomstslaget kapital

I den föreslagna bestämmelsens tredje stycke anges vilka uppgifter som ska lämnas ut. De ekonomiska uppgifter som kommer att tillhandahållas är således uppgifter i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Förslaget innebär inte att Rättshjälpsmyndigheten kommer få tillgång till uppgifter om inkomster och utgifter i inkomstslaget kapital.

Enligt 38 § rättshjälpslagen ska den rättssökandes ekonomiska underlag beräknas också med hänsyn till bland annat förmögenhetsförhållanden och skuldsättning om betalningsförmågan är väsentligen ökad eller nedsatt på grund av detta. För att inte de uppgifter som inhämtas med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska ge ett bristfälligt underlag för bedömningen av den rättssökandes betalningsförmåga måste bestämmelsen även ge tillgång till uppgifter om inkomster och utgifter i inkomstslaget kapital. Annars går det inte att med säkerhet fastställa att den rättssökande har rätt till rättshjälp eller hur omfattande den rättssökandes återbetalningsskyldighet faktiskt är.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen, tillika chefen för Rättshjälpsmyndigheten, Lars-Åke Johansson. Föredragande har varit juristen Johanna Tapper Nilsson. I beredningen har chefsjuristen Ylva Boström deltagit.

Lars-Åke Johansson